

BEMIS BRO. BAG CO.

Bavlněné a režné pytle všech druhů

Bavlněné beze švů pytle a špagát

OMAHA, NEBR.

ně, Videňský ve dvorčí knihovně, Petrohradský a Wolfenbuttský. Váude je tu zpodoben Hus bezvousý. Auledorfský rukopis jest vyzdoben malířem velice dovedným, který dbal a dovedl vystihnouti typicky i podoby osob známých. Hus je tu starší muž, as čtyřicetník, vyholený, s dlouhými vlasy a tonsurou, postavy spíše zavallité. Za to Jeroným je vousatý. V kancionálu Lito-měřickém (poznámka: vznikl v letech 1510—1514 a byl přímou inspirací Muchovou pro jeho Husa v Repräsentaním domě pražské obce) je vyobrazení Husa, křivějšího v Betlémské kapli, a Hus je tu bezvousý. A tak i v jiných knihách tehdejších."

Jak vznikl vousatý Hus? O tom Dr. Štech vypráví takto: "Roku 1493 vyšla v Norimberce "Weltchronik" (Světová kronika) Hartmana Schedla, mistrovské dílo německého ilustrátora umění. Straně vypravování o konsilu kostelníků jest provázeno poprsím vousatého J. Husa. Tiskárni asi nechtěli vůbec podati skutečnou podobu, nýbrž používali štěrku jenom jako knižní výzdoby. A přece určil nejspíše právě tento fantastický obrázek na stěle představení tělesného zjevu Husova. Typ Husa kazatele v profilu, s knírem a vouscem do špičky zastříženým a mistrovským barettem, odpovídá úplně německé představě Husa jako učitele a spisovatele a předchůdce Lutherova. Kdežto Čechové představovali si jej v celé postavě, bezvousého (v 16. století vyholovali si kališníci vřehví ret a proto i obrazy sv. Václava z té doby nemávají knířů) s kacířskou čepicí jako znakem mučednictví, jež bylo vřeholem Husova života a činnosti. Podlehnouti domácí představy cizím obrazu vyznačuje pak výmluvně stav české církve, mizení životního kališnictví v rostoucí protestantismus."

Tak ovládal pak již napořád německý typ vousatého Husa, a ani Václav Brožík roku 1883 na slavném svém obraze, zpodobím dnes staroměstskou radnici v Praze, neodvážil se zvyklostí tou pohouti. Také Mikuláš Aleš zůstal

při vousatém Husovi, podobně Jennewein. Snad leckdo namítne: Co na tom záleží, měl-li Hus vousy čili ne? Takovým lidem odpoví již prof. Dr. Zikmund Winter výstižně: "Nebudíž českým historikům za směšnost kladeno, hádají-li se o bradu Husovu. Bradu čili vous jest velmi charakteristický kus lidské tváře, a při otázce, jak vypadal Hus, jenž jest takřka zosobněné utrpení i sláva českého národa nehynoucí a světová, připadá sama sebou myšlenka, měl-li kazatel betlémský vousy na bradě či neměl. Přiznáváme se, že nájm Hus s pružnou bradou je dnes daleko milejší, známější a přiblíženější. Proto také Brožík dal na svém obraze Husovi bradu. Ale my v Husovu historickou bradu nevěříme. Že by Hus po způsobu některé přímé řeči nosil bradu a chtěl se podobati v tom mučedníkovi, tomu nevěříme. Nevěříme na mučedníky, kteří s ním v Praze žili, ne pěkného, co by stálo za následování."

Historický Hus tedy nevypadal tak, jak jej známe z obrazu Brožíkova. Jak praví Flašhamský, byl to muž menší, zavallité postavy, pravý jihočeský sedlák, jak jej vidíme v kronice Riechenhalové, "podobou bližší se spíše na příklad Napoleonovi, než obvyklému (a ovšem teprve naproti nehistorickému) typu Krista."

I sochař Šalom roku 1901 sklonil se před zvykem a dal svému Husovi na Staroměstském náměstí vousy. Proto bylo skutečnou odvahou, když Mucha v Repräsentaním domě vrátil se k historické pravdě, ke kališnickému Husovi, a ve výzdobě Primátorského sálu zosobnil spravedlnost bezvousým Husem. Když pak koncem roku 1914 dávali v Národním divadle poprvé Jiráskovo drama "Jan Hus", nedávno zemaný tragéd Eduard Vojan předvedl obecnost Husa rovněž bez vousu. Alois Jirásek, byv tázán, zda s tím souhlasí, odpověděl dočasně: "Souhlasím s tím úplně. Hus nechtěl se láti od církve a tehdy se kněží holili. Přítel jeho Jeroným měl ovšem vous, ale ten nebyl knázem. V historii a tradici

jsou někdy zjevné rozpory. Na příklad o Prokopu Holém je určité známo, že nenosil vousu, jaký nosili táborští kněží, a přece zobrazuje se vždy s dlouhým vouscem. (Pozn. Holý, latinsky Rarus, znamená holohlavý, nýbrž s oholenou bradou.) Nemohu souhlasiti s pojetím Brožíkovým, je-

dini, mstí se, strestá, působí škody atd. A právě tato okolnost a zvláště pak i podivné jméno "Rýbroul" odvádí nás od víry, že pověsti od Rýbroulovi jsou převodem domácího a lidového, ale do značné míry proti tomu k přesvědčení že pověsti tyto nejsou pouhým výmyslem lidu, že nezaukly z

SHROMÁŽDĚNÍ NA KRÍŽKÁCH.

První Husité připravují se k tažení na Prahu.

hož Hus před koncem kostelního má vousy pečlivě upravené. Hus v podání Vojanovi má ovšem v posledním jednání vous, ale proto, že přichází přímo ze žaláře. To vše potvrzuje správnost masky Vojanovy."

POVĚSTI O RÝBROULOVI.

Pověsti nesdělují nic, kdo byl Rýbroul, odkud přišel, ani jak vypadal, píše J. Liška v Č. Lidu: přišel jednou jako myslivec, podruhé jako řemeslný vandrovník, zase jako kupce atd., a jednání jeho? Zertuje, straší, činí dobro-

fantasie našich horalů, ale že založeny jsou na událostech, na skutečných příbězích, které si lid královských arcidie svých názorů upravil a přizpůsobil, a které jediné jenom a to vybájené bytosti přisoudil.

Zkoušejíce a porovnávajíc pověsti o Rýbroulovi, dojdeme dohadu, že původem jich byli lidé, kteří za nějakým účelem na horách dleli a podstatné příčiny měli, aby své toulky obklopili tajnostkárstvím, aby lidu domorodému se vyhýbali, zvědavce odpuzovali, a z nichž ten, kdo přeje ná-

dividálních duševních svých vlastností k němu se choval. Buď tropil si z něho žert, buď vážně s ním porokovav a stesky jeho vyslechnuv, mu poradil, ač jej i postrašil, za dobrodini dobře se odměnil, anebo i lakomství potrestal atd. Jinak nelze různost pověstí o Rýbroulovi po stránce hrdivy samého, i po stránce jeho skutků vysvětliti.

Připadá mimoděk na mysl, že těmito lidmi, kteří zavdali přičinu k pověstem o Rýbroulovi, byli asi cizinci, kteří z hor našich vyčerpati chtěli bohatství, hledajíc drahokamy a rudy. Domněnku tuto posiluje i historický fakt. Známo je, že král Rudolf II. odšl roku 1291 rovenskému faráři Šimonovi Tadeášovi Budkovi z Tamberka věřovce a pověstněmu alchymistovi privilegium, aby jen sám směl hledati drahé kovy a kamary na horách, a že Buděk chodil pak pod červenou korusou s černým orlem na zumění moči, jemu od panovníka propůjčené, po horách jizerských a královských. Farář Buděk měl doista pomocníky, možná i společníky a snad i sluhy při svých výpravách do hor, a není vyloučena možnost, že právě tato společnost a tyto výpravy pod vůdcovstvím alchymisty byly pivo-dem ruku mezi horským lidem a že zavdaly i přičinu k pověstem o Rýbroulovi.

Představme si v dnehu, že bývalo vždycky několik účastníků na takových výpravách. Účastníci se rozešli po stránkách a údolích sládky, zkoumajíce a sbírajíce, a počínají své před domorodým lidem zatajujíce aneb alespoň zatajujíce, aby neprozradili účet svého konání. Vyrývali snad i pádu, rozbíjeli balvany a počínali si tak, že horalům, kteří je pozorovali, byli záhadnými bytostmi. Prozkoumavše přidělenou část hory, sešli se asi pod společným stánem, jež červenou korou byl byl označen, a po společné poradě počali v jistých místech kopati, aby hledaných mineralit se dodělali. I tato práce vykonávána byla sice pod ochranou červeného prapore, ale zajisté že tajně, aby hněv rázných horalů

nebyl probuzen — po případě aby obchodní konkurence nebyla vyvolána.

Kdož by pochyboval, že tyto "mineralogové", kteří se nejspíše po červených kamenech (granátech) pídili, všech prostředků užívali, by pozornost horalů od sebe odvrátili? Pracovali zajisté pod vedením alchymisty faráře Budka z Tamberka skrytě, tajně obstarávíce se smyšlenými bájkami o svém vlivu na náhle atmosférické převraty (vítr, bouře, slunečno atd.), o svém umění alchymickém, a na důkaz této nadpřirozené moci své poukázali se i klamání a šálení horalů. Účastníci výprav nechtěli po cestách a pěšinách, ale po stránkách a lesích, a jeť pravdě nepodobnější, že z nenadání zjevil se horalovi muž v úboru myslivce, jež po chvíli zmizel, aby horalovi zjevil se účastník druhý v úboru řemeslníka vandrovníka nebo kupce, že "mineralogové" a někým z horalů zažertovali, s jiným vážně pohovořili, s někým zase nahnal strachu, jinému pomohl, jinému zase se škodilbá pomstil, a že všem, kterým vůbec se "zjevili" — náhle zase v některé slují anebo roklí zmizeli.

A když pak horalé se sešli a o učiněných těchto poznatelech uvažovali, nemohli si zajisté v hlavách srovnati pojem o mineralogovi a tím méně o alchymistovi. Ten viděl v úboru myslivce muže, jež kuli cosi pod kameny — onen viděl v úboru kupeckém muže, který kameny rozbíjel, a ním i do řeči se pustil, na různé věci se vyptal a pak náhle zmizel — jinému tajemný muž jakýsi pomohl nésti břemeno, jinému zase škodu způsobil a popis muži těchto se neshoduje — je to horský duch, který na sebe berte různé podoby; duch lidský, dobrý i zlý, o němž nikdo neví, odkud přišel, co na horách těchto činí — jež odešel, neví se proč, jak a kam! Tak vysvětliti si možno vnitřní nesouvislost v pověstech o Rýbroulovi, i co týká se hrdivy samého, i co týká se jeho skutků a jednání.